

КОНСПЕКТ

за Държавен изпит

Магистри – три семестъра
2020/2021 уч. г.

A. СОЦИАЛНО-МЕДИЦИНСКИ, ИКОНОМИЧЕСКИ И ПРАВНИ НАУКИ

I. УПРАВЛЕНИЕ НА ЗДРАВНИ ГРИЖИ

1. Управление – определение, предмет. Управление на здравните грижи – определение, съдържание, принципи и методи.
2. Основни функции на управлението на здравните грижи – видове, значение.
3. Управление на промяната в системата на здравните грижи - основни понятия, теории за промяната, видове промяна. Посоки и бариери на промяната, подходи за преодоляване на съпротивата срещу промяната.
4. Управление на човешките ресурси – определение, методи и функции в управлението на човешките ресурси.
5. Планиране, набиране, подбор и назначаване на персонала –етапи, процедури, фактори, методи, видове договори.
6. Обучение, професионално атестиране и оценяване на персонала.
7. Качество на здравните грижи – същност, основни параметри, оценка.
8. Управление на качеството на здравните грижи – определение, основни подходи, системи за управление на качеството.
9. Маркетинг в здравеопазването – същност, маркетингови средства, значение. Маркетингов процес – етапи.

II. СОЦИАЛНА МЕДИЦИНА

1. Социалната медицина като наука - предмет, задачи, функции. Основни методи на социалната медицина.
2. Здраве и болест - съвременни определения. Социални фактори на здравето и болестта; класификация.
3. Демографските процеси като измерител на общественото здраве. Механично и естествено движение на населението
4. Обществено здраве. Заболеваемост на населението. Значение, източници и методи за изучаване на заболеваемостта.
5. Съвременни концепции и организация на първичната медицинска помощ.
6. Стационарно обслужване на населението. Болницата като основно здравно заведение. Функции и задачи. Болничен стационар – структура, организация на работа.
7. Медико-социални проблеми на детството. Детска смъртност. Дефектни и нежелани деца. Профилактика на най-често срещаните заболявания в детска възраст. Организация на педиатричната помощ

8. Медико-социални проблеми на жената и майчинството. Социални аспекти на абортите и безплодието. Проблеми на неомъжената майка. Организация на акушеро-гинекологичната помощ

9. Медико-социални проблеми на старостта. Здравни проблеми и здравни потребности на възрастните

III. ПРАВНИ НАУКИ

1. Национална система за здравеопазване. Правно положение на лечебните заведения за болнична помощ и за извънболнична помощ.

2. Дисциплинарна и имуществена отговорност по Кодекса на труда.

3. Нормативни гаранции за качествена медицинска помощ. Стандарти за качество на здравните грижи и контрол за качество на медицинското обслужване.

4. Основания и производство за налагане на административни наказания за извършени административни нарушения в здравеопазването.

5. Видове престъпления, извършени от медицински лица и видове наказания. Основания за освобождаване от наказателна отговорност.

IV. ИКОНОМИКА НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

1. Пазарни отношения в здравеопазването. Дефиниране на търсенето и предлагането на медицинска помощ. Фактори, обуславящи търсенето и предлагането в здравния сектор. Пазарът в здравеопазването. Регулиране на пазарните отношения в здравеопазването.

2. Публично и частно произвеждани здравни услуги. Публични блага – същност и свойства. Характерни особености на публично осигуряваните здравни услуги. Частно произвеждани здравни услуги.

3. Здравеопазването в макроикономическия кръгооборот на доходи и разходи. Брутен национален и брутен вътрешен продукт (БВП) – определение и методи за измерване. Реален и номинален БВП. Дефлатор на БВП. Темп на икономически растеж. Тенденция на развитие и фактори, обуславящи динамиката на разходите за здравеопазване и частта им спрямо БВП.

4. Стойност и цена на медицинските услуги. Особенности на цените в здравеопазването. Видове цени в здравеопазването и тяхното регулиране. Методи за ценообразуване. Структура на икономическите елементи, формиращи цената на медицинската услуга. Производствени разходи – фиксирани и променливи. Преки и непреки разходи в дейността на здравните заведения. Разпределяне на непреките разходи в цената на здравните услуги. Видове такси в здравеопазването.

5. Финансиране на здравеопазването. Произход, същност и функции на финансите. Източници и начини за финансиране на публичния сектор. Източници на финансиране на здравната система. Динамика на общото финансиране на здравеопазването и промени в неговата структура след създаването на НЗОК.

6. Здравно осигуряване. Дефиниция и историческо развитие. Характеристика на здравноосигурителните системи. Елементи на здравноосигурителните системи. Модели на здравно осигуряване. Здравното осигуряване в Р. България. Национална здравноосигурителна каса – управление и бюджет.
7. Системи на заплащане на изпълнителите на здравни услуги. Класификация и характеристика на системите на заплащане в здравеопазването. Системи на заплащане на изпълнителите на здравни услуги в Р България.
8. Производствения фактор труд в здравеопазването. Пазар на труда. Равновесие на пазара на труд. Търсене и предлагане на пазара на медицински специалисти. Същност на трудовото възнаграждение – функции и елементи. Системи на заплащане на труда в здравеопазването.
9. Ефективност в здравеопазването. Определение за ефективност. Видове ефективност. Методи за определяне на икономическата ефективност в здравеопазването.

Б. ПЕДАГОГИЧЕСКИ И ПСИХОЛОГИЧЕСКИ НАУКИ

1. Възпитателен процес - същност, съдържание, етапи, цели, закони и закономерности на възпитателния процес. Самовъзпитание на личността.
2. Принципи на възпитание и обучение.
3. Обучението като социално явление – функции, характеристики, същност. Преподаване и учене.
4. Програмирано обучение.
5. Проблемно обучение.
6. Педагогическото общуване като феномен - същност, страни, функции.
7. Преподавателят като субект на обучението.
8. Учебният процес в медицинското висше училище.
9. Целево планиране на учебния процес - йерархия на целите. МИНК.
10. Специфични учебни цели - качества, елементи. Методика на изработване на целите.
11. Методи на обучение в медицинското висше училище.
12. Форми на обучение в медицинското висше училище.
13. Учебно-практическото занятие - основна организационна форма за подготовка на здравни кадри.
14. Методика за организиране и провеждане на самостоятелната работа на студентите.
15. Контрол и оценка на знания, умения и навици. Етапи и функции на контрола и оценката. Видове контрол.
16. Традиционни методи за контрол и оценка – предимства и недостатъци.
17. Съвременни методи за контрол и оценка. Дидактически програмиран тест. Методика на изработване на дидактически тестове от различни познавателни равнища.
18. Субективизъм при оценяването-подходи за преодоляване.
19. Съвременни концепции за перманентно образование на възрастните. Образованието на възрастни в България.

20. Андрагогически подход. Андрагогически процес - същност, специфика, етапи.
21. Обект, цели, сфери на специализация и основни подходи в психологията. Изследователски методи на науката психология. Теоретично и емпирично. Интервю и интервюиране в психологическата оценка
22. Биологически основи на психиката и поведението – биопсихология: Концепция за мозъка, невронна концепция, концепция за локализация на функциите. Специализация на мозъчните хемисфери; психоендокринология и поведенческа генетика
23. Психология на познанието (когнитивна психология): Познавателна сфера – структура. Интелектуално функциониране. Внимание, възприятие, памет, език и реч.
24. Психология на развитието – познавателно, личностно и социално развитие. Възрастово развитие и боледуване.
25. Психология на личността /персонология/: Личността в психологията. Теории за личността.
26. Приложната психология – история и съвременно развитие, основни характеристики. Сфери на приложната психология.
27. Основи на клиничната психология. Клинична психология и сродни научни дисциплини: психиатрия, психология на здравето, клинични социални дейности, консултативна психология; клинична невропсихология.
28. Интегративен и биопсихосоциален подход в клиничната психология. Клинична психология, базирана на доказателства.
29. Абнормно поведение. Медицински и психологически модел в оценката на абнормното поведение.
30. Психотерапия. Етични аспекти в клиничната психология и психотерапията.
31. Приложения на психологията в организациите.
32. Приложения на психологията в образованието. Психологическите теории и подходи в образованието.
33. Приложения на психологията в правото.

ЛИТЕРАТУРА ЗА САМОПОДГОТОВКА ПО ПСИХОЛОГИЯ:

- # Въведение в психологията. За студенти в сферата на здравеопазването. Ред. Р. Масалджиева. Пловдив: Миртани, 2014
- # Масалджиева, Р., З. Костова. Клинична психология: Основен курс. Пловдив, Милт: 2016
- # Балканска, П. Приложна психология в медицинската практика. София, 2010
- # Тодд, Дж. И др. Основы клинической и консультативной психологии. Пер. с англ. Москва, Эксмо, 2001 762с.
- # МКБ-10. Глава V. Психични и поведенчески разстройства. София: 1998
- # Голдбърг, Д. И др. Психиатрия в общата медицинска практика. София, 1997

- # Техники консултирования и психотерапия. Тексты. Москва, 2000
- # Пенчева, С. Когнитивна невропсихология. София, 2000
- # Бренър, Ч. Психоанализа. София, 1993
- # Пълен наръчник по психотерапия. Ред. Б. Бонгар. София, 2002
- # Техники консултирования и психотерапии. Тексты. Москва, 2000
- # Нельсон-Джоунс, Теория и практика консултирования. Санкт-Петербург и др., 2000
- # Шулман, Л. Изкуството да се помага на индивиди, семейства и групи. София, 1994
- # Стърнбърг, Р. Успешната интелигентност. София, 2002
- # www.psychologynet.org
- # www.unl.edu/buros
- # www.cpp-db.com
- # www.parinc.com
- # Паунов, М. Организационно поведение. София, 1988
- # Станков, Б. Психология на престъплението. София, 2006
- # Станков, Б. Личност и престъпно поведение. София, 1999
- # www.grigoroff.hit.bg/lekcii/lawpsy.htm

ЛЕКЦИИ НА ПРЕПОДАВАТЕЛ